C/2025/655

10.2.2025.

PADOMES IETEIKUMS,

(2025. gada 21. janvāris),

ar ko apstiprina Igaunijas vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu

(C/2025/655)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. pantu,

ņemot vērā Regulu (ES) 2024/1263 un jo īpaši tās 17. pantu,

ņemot vērā Komisijas ieteikumu,

tā kā:

VISPĀRĪGI APSVĒRUMI

(1) Reformētā ES ekonomikas pārvaldības sistēma stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Reformētās ES ekonomikas pārvaldības sistēmas pamatelementi ir Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību ([1]) kopā ar grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu ([2]) un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES par dalībvalstu budžeta struktūrām ([3]). Sistēmas mērķis ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses un ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Tā arī veicina valstu atbildību, un tajā ir likts lielāks uzsvars uz vidēju termiņu apvienojumā ar noteikumu efektīvāku un konsekventāku izpildi.

(2) Jaunajā ekonomikas pārvaldības sistēmā būtiska vieta ir valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajiem plāniem, kurus dalībvalstis iesniedz Padomei un Komisijai. Šiem plāniem būtu jāpalīdz sasniegt divus mērķus: i) nodrošināt cita starpā, ka līdz korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgos līmeņos un ka valdības budžeta deficīts vidējā termiņā tiek samazināts un saglabāts zem atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP, un ii) nodrošināt reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties ES kopīgajām prioritātēm. Tālab katrā plānā ir jāiekļauj vidēja termiņa saistības attiecībā uz neto izdevumu ([4]) virzību, kas faktiski paredz budžeta ierobežojumu uz plāna darbības laiku, kurš ir četri vai pieci gadi (atkarībā no dalībvalsts parastā sasaukuma perioda). Turklāt plānā ir jāpaskaidro, kā dalībvalsts nodrošinās reformu un investīciju īstenošanu, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos (tai skaitā attiecīgā gadījumā tajos, kuri attiecas uz makroekonomiskas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru (MNNP)), un kā dalībvalsts pievērsīsies Savienības kopīgajām prioritātēm. Fiskālās korekcijas periods aptver četru gadu laikposmu, un to var pagarināt ne vairāk kā par trīs gadiem, ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu, kas atbilst Regulā (ES) 2024/1263 noteiktajiem kritērijiem.

(3) Pēc tam, kad plāns ir iesniegts, Komisija novērtē, vai tas atbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Neto izdevumi atbilstoši Regulas (ES) 2024/1263 2. pantā sniegtajai definīcijai ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, ko pilnībā sedz Savienības fondu ieņēmumi, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(4) Padomei uz Komisijas ieteikuma pamata ir jāpieņem ieteikums, kurā nosaka attiecīgās dalībvalsts neto izdevumu virzību un attiecīgā gadījumā apstiprina reformu un investīciju jomas saistību kopumu, kas ir pamatā korekcijas perioda pagarināšanai.

APSVĒRUMI SAISTĪBĀ AR IGAUNIJAS VIDĒJA TERMIŅA FISKĀLI STRUKTURĀLO PLĀNU

(5) Igaunija savu vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu Padomei un Komisijai iesniedza 2024. gada 11. oktobrī. Iesniegšana notika Regulas (ES) 2024/1263 36. pantā noteiktā termiņa pagarinājumā, kam bija piekritusi Komisija, ņemot vērā Igaunijas norādītos iemeslus.

Process pirms plāna iesniegšanas

(6) Lai veidotu dialogu, kura rezultātā tiek iesniegti valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni, Komisija 2024. gada 21. jūnijā saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 9. pantu nosūtīja Igaunijai atsauces trajektoriju ([5]). Komisija publicēja šo atsauces trajektoriju 11. oktobrī ([6]). Atsauces trajektorija ir balstīta uz risku un ļauj nodrošināt, ka līdz fiskālās korekcijas perioda beigām un, ja netiek veikti papildu budžeta pasākumi, pēc korekcijas perioda beigām vispārējās valdības parāds vidējā termiņā ticami samazinās vai saglabājas piesardzīgā līmenī un ka vispārējās valdības budžeta deficīts korekcijas periodā tiek samazināts zem 3 % no IKP un vidējā termiņā saglabājas zem minētās atsauces vērtības. Vidējs termiņš tiek definēts kā desmit gadu laikposms, kas seko korekcijas perioda beigām. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 7. un 8. pantu atsauces trajektorija atbilst arī parāda ilgtspējas nosacījumam un deficīta noturības nosacījumam. Igaunijas atsauces trajektorija, balstoties uz Komisijas pieņēmumiem, kas ir 2024. gada jūnijā nosūtīto iepriekšējo norādījumu pamatā, un pieņemot četru gadu korekcijas periodu, paredz, ka neto izdevumu pieaugums nedrīkstētu pārsniegt 1. tabulā sniegtās vērtības. Tas nozīmē, ka neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā (2025.–2028. gadā) ir 3,1 %.

1. tabula. Atsauces trajektorija, ko Komisija Igaunijai iesniedza 2024. gada 21. jūnijā

	2025.	2026.	2027.	2028.	Vidējais rādītājs 2025.–2028. gadā
Neto izdevumu maksimālais pieaugums (gadā, %)	3,3	3,3	2,9	2,9	3,1

Avots: Komisijas aprēķini

(7) Igaunija un Komisija 2024. gada septembrī un oktobrī risināja Regulas (ES) 2024/1263 12. pantā paredzēto tehnisko dialogu. Dialoga galvenās tēmas bija Igaunijas paredzētā neto izdevumu virzība (arī fiskālās telpas pieejamība) un tās pamatā esošie pieņēmumi (it īpaši atšķirīgais fiskālais sākumpunkts, IKP prognozes un IKP deflators), kā arī reformas un investīcijas, ko paredzēts īstenot, lai reaģētu uz galvenajām Eiropas pusgada gaitā apzinātajām problēmām un pievērstos Savienības kopīgajām prioritātēm, kas ir taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, sociālā un ekonomiskā noturība, enerģētiskā drošība un aizsardzības spēju palielināšana.

(8) Igaunijas iesniegtajā plānā nav minēts, ka pirms tā iesniegšanas būtu notikusi apspriešanās ar attiecīgām valsts ieinteresētajām personām (tajā skaitā sociālajiem partneriem).

Citi saistīti procesi

(9) Igaunija 2025. gada budžeta plāna projektu iesniedza 2024. gada 15. oktobrī. Komisija atzinumu par šo budžeta plāna projektu pieņēma 2024. gada 26. novembrī ([7]).

([5]) Dalībvalstīm un Ekonomikas un finanšu komitejai nosūtāmie iepriekšējie norādījumi ietver trajektorijas ar korekcijas perioda pagarinājumu un bez tā (attiecīgi par četriem un septiņiem gadiem). Tie ietver arī galvenos sākotnējos nosacījumus un Komisijas vidēja termiņa valdības parāda prognozēšanas sistēmas pamatā esošos pieņēmumus. Atsauces trajektorija tika aprēķināta, pamatojoties uz metodiku, kas aprakstīta Komisijas *2023. gada parāda ilgtspējas pārskatā* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Tā pamatā ir Komisijas 2024. gada pavasara prognoze un tās vidēja termiņa pagarinājums līdz 2033. gadam, un ilgtermiņa IKP pieaugums un novecošanas izmaksas atbilst kopīgajam Komisijas un Padomes *2024. gada ziņojumam par novecošanu* (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#estonia.

([7]) Komisijas atzinums par Igaunijas budžeta plāna projektu, 26.11.2024., C(2024)9052 final.

(10) Padome 2024. gada 21. oktobrī adresēja Igaunijai vairākus konkrētai valstij adresētus ieteikumus (KVAI) Eiropas pusgada ietvaros ([8]).

PLĀNA KOPSAVILKUMS UN KOMISIJAS NOVĒRTĒJUMS

(11) Turpmāk ir sniegts plāna novērtējums, ko Komisija veica saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 16. pantu.

Konteksts: makroekonomiskā un fiskālā situācija un perspektīvas

(12) Ekonomiskā aktivitāte Igaunijā 2023. gadā samazinājās par 3,0 % – to veicināja straujš eksporta kritums un privātā patēriņa samazināšanās. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi paredzamais ekonomikas sarukums 2024. gadā ir 1,0 %, kas skaidrojams ar patēriņa un investīciju samazināšanos, kā arī vājiem eksporta rādītājiem. Paredzams, ka 2025. gadā reālais IKP palielināsies par 1,1 %, jo pamazām atjaunojas ārējais pieprasījums pēc Igaunijas eksporta, tomēr paredzams, ka iekšzemes pieprasījums arī turpmāk būs visai vājš. Tiek prognozēts, ka 2026. gadā reālais IKP palielināsies par 2,6 %, jo paredzams, ka palielināsies iekšzemes pieprasījums, jo īpaši privātais patēriņš un investīcijas. Sagaidāms, ka prognozes periodā (t. i., 2024.–2026. gadā) potenciālā IKP pieaugums Igaunijā pakāpeniski palielināsies no 0,1 % 2024. gadā līdz 0,3 % 2026. gadā, un to galvenokārt veicinās reālā IKP uzlabošanās. Bezdarba līmenis 2023. gadā bija 6,4 %, un saskaņā ar Komisijas prognozi tas 2024. gadā būs 7,5 %, 2025. gadā 7,7 % un 2026. gadā 7,2 %. Paredzams, ka inflācija (IKP deflators), kas 2023. gadā bija 8,1 %, 2024. gadā būs samazinājusies līdz 5,1 %, saglabāsies 4,0 % līmenī 2025. gadā un nokritīsies līdz 3,3 % 2026. gadā.

(13) (13) Fiskālā ziņā Igaunijas vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā bija 2,8 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi tas būs sasniedzis 3,0 % no IKP 2024. gadā un paliks stabils 3,0 % apmērā no IKP 2025. gadā un, balstoties uz nemainīgas politikas pieņēmumu, tāds saglabāsies arī 2026. gadā. Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozē ir ņemts vērā Igaunijas 2025. gada budžeta projekts, kuru valdība valsts parlamentam ierosināja septembrī. Vispārējās valdības parāds 2023. gada beigās bija 20,2 % no IKP. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2024. gada rudens prognozi parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs palielinājusies līdz 23,2 %. Prognozēts, ka 2025. gada beigās tā pieaugs līdz 24,2 % un 2026. gada beigās līdz 25,5 % no IKP. Vidēja termiņa plānos norādītās politikas saistības Komisijas fiskālajās prognozēs kā tādas netiek ņemtas vērā, iekams tās nav pamatotas ar ticami paziņotiem un pietiekami precizētiem konkrētiem politikas pasākumiem.

Plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie makroekonomiskie pieņēmumi

(14) Igaunijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam, un tajā ir paredzēta fiskālā korekcija četru gadu laikā.

(15) Plānā ir iekļauta Regulas (ES) 2024/1263 13. pantā prasītā informācija, izņemot Regulas (ES) 2024/1263 13. panta g) punkta vi) apakšpunktā prasīto informāciju par apspriešanos ar vietējām ieinteresētajām personām pirms iesniegšanas.

(16) Plānā valsts uzņemas saistības panākt 2. tabulā sniegto neto izdevumu virzību, kas laikposmā no 2025. līdz 2028. gadam atbilst neto izdevumu vidējam pieaugumam 4,7 % apmērā. Korekcijas perioda (2025.–2028. gads) neto izdevumu vidējais pieaugums, kas paredzēts plānā, ir lielāks, nekā norādīts atsauces trajektorijā, kuru Komisija nosūtīja 2024. gada 21. jūnijā. Plānā paredzētā neto izdevumu pieauguma virzības noteikšanai ir ņemts vērā tas, ka Igaunijai ir zināma iespēja veikt fiskālo dekonsolidāciju, kas nebija atspoguļots Komisijas iepriekšējos norādījumos, kuri Igaunijai tika nosūtīti 2024. gada 21. jūnijā. Šāda fiskālā telpa izriet no zemā parāda līmeņa Igaunijā apvienojumā ar prognozēto primārā deficīta samazināšanos nemainīgas politikas apstākļos. Tas palielina maksimālo neto izdevumu pieauguma tempu, kas varētu nodrošināt, ka vispārējās valdības parāds vidējā termiņā saglabājas piesardzīgā līmenī un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā saglabājas zem atsauces vērtības, kā parādīts 3. tabulā. Plānā ir pieņemts, ka potenciālā IKP pieaugums 2025. gadā palielināsies līdz 1 % (no 0,7 % 2024. gadā), bet pēc tam samazināsies līdz 0,5 % 2027. un 2028. gadā. Turklāt plānā paredzēts, ka IKP deflatora pieauguma temps 2025. gadā palielināsies līdz 4,0 % (no 3,7 % 2024. gadā), bet pēc tam pakāpeniski samazināsies līdz 2,8 % 2028. gadā.

2. tabula. Igaunijas plānā norādītā neto izdevumu virzība un galvenie pieņēmumi

	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	Vidējais rādītājs plāna darbības laikā (2025.–2028. g.)
Neto izdevumu pieaugums (gadā, %)	1,9	7,1	5,1	3,6	3,2	4,7

([8]) Padomes Ieteikums (2024. gada 21. oktobris) par Igaunijas ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un strukturālo politiku.

	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	Vidējais rādītājs plāna darbības laikā (2025.–2028. g.)
Neto izdevumu pieaugums (kumulatīvi no 2023. gada bāzes, %)	1,9	9,2	14,8	18,9	22,6	n. p.
Potenciālā IKP pieaugums (%)	0,7	1,0	0,9	0,5	0,5	0,7
Inflācija (IKP deflatora pieaugums) (%)	3,7	4,0	3,6	3,2	2,8	3,4

Avots: Igaunijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns un Komisijas aprēķini

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības parādu

(17) Ja plānā norādītā neto izdevumu virzība un tās pamatā esošie pieņēmumi īstenosies, vispārējās valdības parāds saskaņā ar plānu pamazām palielināsies no 23,7 % no IKP 2024. gadā līdz 28,6 % no IKP korekcijas perioda beigās (2028. gadā), kā norādīts nākamajā tabulā. Tiek prognozēts, ka pēc korekcijas vidējā termiņā (t. i., līdz 2038. gadam) parāda attiecība saskaņā ar plānu turpinās pieaugt, lai gan lēnākā tempā, līdz 2038. gadam sasniedzot 32,6 %.

3. tabula. Igaunijas plānā norādītā vispārējās valdības parāda un bilances attīstība

	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2038.
Valdības parāds (% no IKP)	20,0	23,7	25,2	26,4	27,6	28,6	32,6
Valdības bilance (% no IKP)	- 2,4	- 2,7	- 3,0	- 2,7	- 2,3	- 2,1	- 1,5

Avots: Igaunijas vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns.

Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības parāds vidējā termiņā noturētos krietni zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 60 % no IKP. Balstoties uz plānā norādītajiem pieņēmumiem, tas ir ticami, jo saskaņā ar visiem Komisijas parāda ilgtspējas analīzes deterministiskajiem stresa testiem tiek prognozēts, ka parāds līdz 2038. gadam būs zem 60 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta a) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz parādu.

Plāna neto izdevumu saistību ietekme uz vispārējās valdības bilanci

(18) Balstoties uz plānā norādīto neto izdevumu virzību un pieņēmumiem, vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā sasniegs 3 % no IKP un pēc tam 2028. gadā pakāpeniski samazināsies līdz 2,1 %. Tādējādi saskaņā ar plānu vispārējās valdības bilance korekcijas perioda beigās (2028. gadā) nepārsniegtu atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Arī desmit gadu periodā pēc korekcijas perioda (t. i., līdz 2038. gadam) valdības budžeta deficīts nepārsniegtu 3 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un makroekonomiskajiem pieņēmumiem, plānā paredzētā neto izdevumu virzība atbilst Regulas (ES) 2024/1263 6. panta b) punktā un 16. panta 2. punktā noteiktajai prasībai attiecībā uz deficītu.

Plāna atbilstība deficīta noturības nosacījumam

(19) Ja plānā norādītie pieņēmumi īstenosies un saistības tiks īstenotas, strukturālais budžeta deficīts visā korekcijas periodā noturētos zem 1,5 % no IKP. Tāpēc, balstoties uz plānā norādītajām politikas saistībām un

makroekonomiskajiem pieņēmumiem, Regulas (ES) 2024/1263 8. panta 1. punktā minētā kopējā noturības rezerve joprojām tiks ievērota, un tāpēc Regulas (ES) 2024/1263 8. panta 2. punktā minētais strukturālās primārās bilances papildu uzlabojums nav nepieciešams.

Plāna atbilstība parāda ilgtspējas nosacījumam

(20) Saskaņā ar plānu vispārējās valdības parāds visā korekcijas periodā noturēsies zem 60 % no IKP. Tāpēc parāda ilgtspējas nosacījums nav piemērojams.

Plāna makroekonomiskie pieņēmumi

(21) Plāna pamatā ir pieņēmumi, kas atšķiras no Komisijas pieņēmumiem, kurus tā Igaunijai nosūtīja 21. jūnijā. Konkrētāk, plānā ir izmantoti dažādi pieņēmumi par sākotnējo fiskālo stāvokli (tajā skaitā parādu, primāro izdevumu pieaugumu un strukturālo primāro bilanci 2024. gadam), reālā IKP pieaugumu un IKP deflatora pieaugumu. Šīs atšķirības pieņēmumos ir rūpīgi jāizvērtē, lai nodrošinātu, ka to pamatā ir pārliecinoši un uz datiem balstīti ekonomiski argumenti, jo īpaši tāpēc, ka plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums ir lielāks, nekā to paredz atsauces trajektorija.

Pieņēmumu atšķirības, kurām ir būtiskākā ietekme uz neto izdevumu vidējo pieaugumu, ir norādītas tālāk, par katru no tām sniedzot atsevišķu novērtējumu.

— Plānā ir pieņemts, ka sākotnējais fiskālais stāvoklis ir labvēlīgāks, nekā to pieņēmusi Komisija. Attiecībā uz 2023. un 2024. gadu plānā ir atspoguļoti atjaunināti izpildes dati un valsts prognozes attiecībā uz parādu, primāro izdevumu pieaugumu un strukturālo primāro bilanci. Tā rezultātā plānā paredzētais neto izdevumu vidējais pieaugums korekcijas periodā ir lielāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Pamatojoties uz datiem, kas bija pieejami laikā, kad Komisija veica plāna novērtējumu, Komisija uzskata, ka, ņemot vērā atjaunināto strukturālās primārās bilances un ražošanas apjoma starpības aprēķinus, sākumpunkts ir reālistisks. Līdz ar to uzskatāms, ka šis pieņēmums ir pienācīgi pamatots.

— Plānā pieņemtā reālā IKP pieauguma virzība atšķiras no Komisijas pieņēmumiem par 2021.–2028. gada periodu. Tā rezultātā plānā paredzētā vidējā neto izdevumu pieauguma virzība korekcijas periodā ir nedaudz atšķirīga. Pamatojoties uz valsts prognozēm, kas ir jaunākas nekā Komisijas pieņēmums, paredzams, ka 2025. gadā pieaugums būs spēcīgāks, bet no 2026. gada – vājāks. Kopumā IKP pieaugums joprojām ir līdzīgs Komisijas pieņēmumam, tāpēc šis pieņēmums plānā tiek uzskatīts par pienācīgi pamatotu.

— Plānā ir pieņemts, ka IKP deflatora pieaugums 2024. un 2025. gadā būs vidēji par 0,8 procentpunktiem lielāks nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Tā rezultātā plānā paredzētā vidējā neto izdevumu pieauguma virzība korekcijas periodā ir lielāka nekā saskaņā ar Komisijas pieņēmumiem. Lielāks IKP deflatora pieaugums ir balstīts uz jaunākām valsts prognozēm un atbilst Komisijas 2024. gada rudens prognozei. Līdz ar to uzskatāms, ka šis pieņēmums ir pienācīgi pamatots.

Kopumā visas pieņēmumu atšķirības kopā un papildus fiskālajai telpai plānā rada vidējo neto izdevumu pieaugumu, kas pārsniedz atsauces trajektoriju. Komisija ņems vērā iepriekš minēto plāna pieņēmumu novērtējumu turpmākajos novērtējumos par atbilstību neto izdevumu virzībai.

Plāna fiskālā stratēģija

(22) Saskaņā ar plānā sniegto orientējošo fiskālo stratēģiju saistības attiecībā uz neto izdevumiem tiks īstenotas, gan iegrožojot izdevumus, gan diskrecionāri palielinot ieņēmumus. Plānā uzskaitītie dažādie ieņēmumu pasākumi ietver izmaiņas Ienākuma nodokļa likumā un akcīzes nodokļa likmju palielināšanu, mehānisko transportlīdzekļu nodokļa ieviešanu, kā arī noteikta termiņa drošības piemaksas ieviešanu (to iekasēs, no 2025. gada vidus palielinot PVN un no 2026. gada palielinot nodokļus visiem fizisko personu ienākumiem un uzņēmumu peļņai). Attiecībā uz izdevumiem Igaunija plāno pārskatīt budžetu 2023.–2027. gadam, lai palielinātu valsts budžeta līdzekļu izmantošanas efektivitāti un attiecīgo pakalpojumu un darbību sniegšanu par optimālām izmaksām, pamatojoties uz valsts mērķiem. Tajā pašā laikā Igaunija plāno arī palielināt aizsardzības izdevumus un investīcijas aizsardzības jomā. Pieņemamo politikas pasākumu specifikācija ir jāapstiprina vai jākoriģē un jāizsaka skaitļos gada budžetos. Tomēr vienlaikus pastāv riski, kas apdraud plānā sniegtās orientējošās fiskālās stratēģijas īstenošanu un izriet no tā, ka fiskālā korekcija daļēji balstās uz diskrecionāro ieņēmumu palielinājumu. Ņemot vērā prognozes par izaugsmes lēno atjaunošanos, pastāv risks, ka iekasētais nodokļu ieņēmumu apjoms būs mazāks, nekā paredzēts plānā. Turklāt 2025. gada budžeta plāna projektā ir konkretizēti politikas pasākumi, ar kuriem paredzēts īstenot saistības attiecībā uz 2025. gada neto izdevumiem.

Plānā paustie nodomi attiecībā uz reformām un investīcijām, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un pievērsties Savienības kopīgajām prioritātēm

(23) Plānā ir aprakstīta plānotā politika attiecībā uz reformām un investīcijām, ar ko paredzēts reaģēt uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, jo īpaši konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, un pievērsties ES kopīgajām prioritātēm. Plānā ir iekļautas 11 reformas un investīcijas, no kurām sešas finansiāli atbalsta ANM un četras – kohēzijas politikas fondi.

(24) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās, tostarp Regulas (ES) 2021/1119 noteiktie klimata mērķi" plānā ir iekļautas vairākas reformas papildus Igaunijas atveseļošanas un noturības plānā (ANP) paredzēto pasākumu īstenošanai. Pirmkārt, plānā ir iekļauta reforma "Atjaunīgā elektroenerģija 100", kurā aicināts līdz 2030. gadam pilnībā pāriet uz atjaunīgās elektroenerģijas patēriņu. Otrkārt, plāns ietver Likuma par klimatnoturīgu ekonomiku pieņemšanu. Šis plānotais likums liks pamatus klimatnoturīgai ekonomikai, nosakot siltumnīcefekta gāzu emisiju mērķrādītājus, veicinot tīru tehnoloģiju ieviešanu un lielāku resursu valorizāciju. Šo divu pasākumu mērķis ir īstenot 2024. gada KVAI (un 2023., 2022. un 2020. gada KVAI), kuros Igaunija tiek aicināta veikt pasākumus, lai samazinātu degslānekļa īpatsvaru energoresursu struktūrā un palielinātu resursu produktivitāti, izmantojot biobāzētu inovāciju.

(25) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "sociālā un ekonomiskā noturība, tostarp Eiropas sociālo tiesību pīlārs", plānā ir iekļautas vairākas reformas, kas noteiktas papildus Igaunijas ANP paredzēto pasākumu īstenošanai. Pirmkārt, plānā ir iekļauti pasākumi, kas uzlabo personām ar īpašām vajadzībām sniegtas aprūpes kvalitāti un pieejamību, reorganizējot aģentūras un pakalpojumu sniegšanas vietas, lai cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem nodrošinātu mūsdienīgus dzīves apstākļus. Otrkārt, tiks reorganizēta rehabilitācijas sistēma, lai nodrošinātu, ka cilvēki, kam nepieciešama rehabilitācija, saņem pakalpojumus atbilstoši viņu vajadzībām, ka pakalpojumi ir viegli pieejami un tiek atbalstīti un ka pakalpojumi tiek sniegti integrētā veidā, kas balstīts uz daudzdisciplīnu sadarbību. Treškārt, tiks izstrādāti un īstenoti dažādi veselības aprūpes sistēmas uzlabojumi. Ceturtkārt, plāns ietver plašāku ilgtermiņa aprūpes reformu. Visu diennakti pieejama medicīnas māsu aprūpes dienesta organizācija un finansējums no 2025. gada tiks nodots Veselības apdrošināšanas fonda pārziņā. Piektkārt, plānā ir iekļauta bezdarbnieka pabalstu un bezdarba apdrošināšanas reforma, un tiek apspriesta bezdarba apdrošināšanas seguma attiecināšana uz jauniem darba veidiem. Šo piecu pasākumu mērķis ir īstenot 2024. gada KVAI (un netieši 2023., 2022. un 2020. gada KVAI), kuros Igaunija tiek aicināta veikt pasākumus, lai stiprinātu sociālo aizsardzību, cita starpā ar mērķi novērst nabadzību vecumdienās un paplašināt bezdarbnieka pabalstu tvērumu, it īpaši attiecībā uz personām, kuras strādā īsus periodus vai kurām ir nestandarta darbs. Ar tiem arī plāno īstenot 2024. gada KVAI (un netieši 2023., 2022. un 2020. gada KVAI), kuros Igaunija tiek aicināta uzlabot piekļuvi veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei un to finansēšanu. Plānā ir iekļauta arī profesionālās izglītības reforma. Šis pasākums attiecas uz 2024. gada KVAI (un netieši uz 2019. gada KVAI apakšdaļu), kurā Igaunija tiek aicināta uzlabot prasmju piedāvājumu ar pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi un labāk piesaistot un noturot talantus.

(26) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "enerģētiskā drošība" plānā ir iekļauta reforma "Atjaunīgā elektroenerģija 100", saskaņā ar kuru papildus Igaunijas ANP paredzēto pasākumu īstenošanai tiek aicināts līdz 2030. gadam pāriet uz atjaunīgās elektroenerģijas patēriņu. Šā pasākuma mērķis ir īstenot 2024. gada KVAI (un 2023., 2022. un 2020. gada KVAI), kuros Igaunija tiek aicināta veikt pasākumus, lai samazinātu degslānekļa īpatsvaru energoresursu struktūrā un palielinātu resursu produktivitāti, izmantojot biobāzētu inovāciju.

(27) Attiecībā uz kopīgo prioritāti "aizsardzības spējas" plānā ir iekļauts nodokļu reformu saraksts ar vispārējo terminu "drošības piemaksa". Nodokļu ieņēmumi, kas gūti ar jauniem vai mainītiem nodokļiem, ir atvietojami, tomēr valdības izmantotais pamatojums nozīmē, ka tas ir aizsardzības spēju palielināšanas pasākums. Tomēr, izņemot iepriekš minēto "drošības piemaksu", plānā nav skaidri aplūkotas ar aizsardzību saistītas reformas un investīcijas.

(28) Plānā ir sniegta informācija par to, kā tas saskan ar kohēzijas politikas fondiem un Igaunijas ANP un attiecīgā gadījumā papildina tos. Plānā ir minēts, ka personām ar īpašām vajadzībām sniegtas aprūpes kvalitātes un pieejamības uzlabošana, rehabilitācijas sistēmas reorganizācija un ilgtermiņa aprūpes reforma palīdz sasniegt kohēzijas politikas partnerības nolīguma mērķrādītāju P04 ("sociālā Igaunija") un ANM 6. komponentu ("veselības aprūpe un sociālā aizsardzība"). Ieguldījumu ANM 6. komponentā ("veselības aprūpe un sociālā aizsardzība") sniedz arī bezdarbnieka pabalsta un bezdarba apdrošināšanas reforma un bezdarba apdrošināšanas seguma attiecināšana uz jauniem darba veidiem. Reforma "Atjaunīgā elektroenerģija 100" sniedz ieguldījumu ANM 4. komponentā ("enerģētika un energoefektivitāte") un 8. komponentā ("*REPowerEU*").

(29) Plānā ir sniegts pārskats par Igaunijas publisko investīciju vajadzībām attiecībā uz ES kopīgajām prioritātēm. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "taisnīga zaļā un digitālā pārkārtošanās" plānā ir apzināta vajadzība pēc papildu investīcijām, kas saistītas ar Likuma par klimatnoturīgu ekonomiku īstenošanu. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "sociālā un ekonomikas noturība" plānā ir noteikta vajadzība pēc papildu investīcijām, kas saistītas ar sociālās un veselības nozares integrāciju. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "enerģētiskā drošība" plānā ir noteikta vajadzība pēc papildu investīcijām, kas nepieciešamas, lai veiktu sinhronizāciju ar Eiropas elektroenerģijas sistēmu un palielinātu atjaunīgās enerģijas īpatsvaru. Attiecībā uz kopīgo prioritāti "aizsardzības spējas" plānā ir noteikta vajadzība pēc papildu investīcijām, kas saistītas ar aizsardzības spēju uzlabošanu.

Komisijas novērtējuma secinājums

(30) Kopumā Komisija uzskata, ka Igaunijas plāns atbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām.

PADOMES VISPĀRĒJAIS SECINĀJUMS

(31) Padome atzinīgi vērtē Igaunijas vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu un uzskata, ka tā pilnīga īstenošana palīdzētu nodrošināt stabilas publiskās finanses un atbalstīt valsts parāda ilgtspēju, kā arī ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi.

(32) Padome pieņem zināšanai Komisijas veikto plāna novērtējumu. Tomēr Padome aicina Komisiju iesniegt savu novērtējumu par turpmākajiem plāniem atsevišķā dokumentā, kas nav Komisijas ieteikumi Padomes ieteikumiem.

(33) Padome pieņem zināšanai Komisijas novērtējumu par neto izdevumu virzību un galvenajiem makroekonomiskajiem pieņēmumiem plānā, tostarp saistībā ar Komisijas iepriekšējiem norādījumiem, kā arī plāna neto izdevumu virzības ietekmi uz valsts budžeta deficītu un parādu. Padome pieņem zināšanai Komisijas novērtējumu, ka makroekonomiskie un fiskālie pieņēmumi – lai gan dažos gadījumos tie atšķiras no Komisijas pieņēmumiem, tostarp, lai ņemtu vērā atjauninātus makroekonomiskos un fiskālos datus, – kopumā ir pienācīgi pamatoti un ir balstīti uz pārliecinošiem ekonomiskiem argumentiem. Padome pieņem zināšanai plāna plašo fiskālo stratēģiju un riskus attiecībā uz perspektīvu, kas varētu ietekmēt makroekonomikas scenārija un pamatā esošo pieņēmumu īstenošanu un plāna neto izdevumu virzības sasniegšanu. Konkrētāk, Padome atzinīgi vērtē arī to, ka pirms plāna iesniegšanas notika apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai gan plānā par to netika ziņots. Padome arī atzīmē, ka ģeopolitiskie riski var radīt spiedienu uz aizsardzības izdevumiem.

(34) Padome sagaida, ka Igaunija būs gatava vajadzības gadījumā pielāgot savu fiskālo stratēģiju, lai nodrošinātu neto izdevumu virzības sasniegšanu. Padome apņemas cieši uzraudzīt ekonomikas un fiskālās norises, tostarp tās, kas ir plāna scenārija pamatā.

(35) Padome uzskata, ka ir pamatoti turpināt diskusijas, lai panāktu kopīgu izpratni par kumulatīvo neto izdevumu pieauguma tempu ietekmi uz gada uzraudzību, gatavojoties nākamajai fiskālās uzraudzības kārtai.

(36) Padome pieņem zināšanai Komisijas aprakstu par reformām un investīciju vajadzībām un nodomiem, reaģējot uz galvenajām problēmām, kas apzinātas Eiropas pusgadā, un uzsver, cik svarīgi ir nodrošināt šādu reformu un investīciju īstenošanu. Padome, pamatojoties uz Komisijas iesniegtajiem ziņojumiem, izvērtēs šādas reformas un investīcijas un uzraudzīs to īstenošanu Eiropas pusgada ietvaros.

(37) Padome gaida Igaunijas gada progresa ziņojumus, kuros jo īpaši tiks sniegta informācija par Padomes noteiktā neto izdevumu virzības sasniegšanas gaitu, kā arī par plašāku reformu un investīciju īstenošanu Eiropas pusgada kontekstā.

(38) Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 17. pantu Padomei būtu jāiesaka Igaunijai plānā noteiktā neto izdevumu virzība,

AR ŠO IESAKA Igaunijai rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka neto izdevumu pieaugums nepārsniedz šā ieteikuma I pielikumā noteiktos maksimumus.

Briselē, 2025. gada 21. janvārī

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

A. DOMAŃSKI

I PIELIKUMS

Neto izdevumu maksimālie pieauguma tempi
(gada un kumulatīvie pieauguma tempi nominālā izteiksmē)

Igaunija

Gadi		2025.	2026.	2027.	2028.
Pieauguma tempi (%)	Katru gadu	7,1	5,1	3,6	3,2
	Kumulatīvi (*)	9,2	14,8	18,9	22,6

(*) Kumulatīvos pieauguma tempus aprēķina, par bāzes gadu pieņemot 2023. gadu. Kumulatīvos pieauguma tempus izmanto, veicot kontroles konta *ex post*atbilstības ikgadējo uzraudzību.